

POLICY BRIEF 2023:9

Näkökulmia ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja poliittisen päätöksenteon tueksi.

Tämä julkaisu on toteutettu osana valtioneuvoston vuoden 2021 selvitys- ja tutkimussuunnitelman toimeenpanoa. Julkaisun sisällöstä vastaavat tiedon tuottajat, eikä tekstisisältö välttämättä edusta valtioneuvoston näkemystä.

Matala kynnyys ymmärrettävä laajasti nuorten palveluissa

Helena Huhta, Jouni Tourunen, Teemu Kaskela, Janne Takala, Alix Helfer, Susanna Jurvanen, Riku Laine, Meri Larivaara, Leena Suurpää, Tuuli Pitkänen

Nuorille tarjottuihin mielenterveys- ja päihdepalveluihin liittyy nuorten näkökulmasta monenlaisia kynnyksiä, joita tulee pyrkiä madaltamaan niin palveluihin pääsemisen, niissä käymisen kuin niistä hyötymisen näkökulmista. Nuorten kanssa tehtävässä mielenterveys- ja päihdetyössä keskiössä on onnistunut ja kokonaisvaltainen kohtaaminen, jolla päästään käsiksi myös nuoren erilaisiin yhteen kietoutuneisiin ongelmiin. Tätä tukisivat käytettyjen menetelmien systemaattinen hyödyntäminen, yhteistyö kunnan sosiaalipalvelujen sisällä sekä suhteessa järjestötoimijoihin ja terveydenhuoltoon sekä matalan kynnyksen digipalvelujen liittäminen auttamisjärjestelmään.

Sosiaalityön menetelmät nuorten tukemiseen mielenterveys- ja päihdeongelmissa

Tämä Policy Brief -kirjoitus keskittyy erityisesti siihen, minkälaisia kynnyksiä nuorten palveluissa on ja miten kynnyksiä voisi madaltaa. Nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelujen kysyntä, nuorten itsearvioitu pahoinvointi ja nuorten huumeakuolemat ovat Suomessa lisääntyneet. Terveystuon resurssit ovat tiukoilla ja moniin palveluihin joudutaan jonottamaan kohtuuttoman pitkiä aikoja. Huomio on tässä tutkimuksessa käännetty tervetystuon mielenterveys- ja päihdeyksiköistä sosiaaliuon ja matalan kynnyksen palveluihin, joissa oireilevia nuoria tavataan monimuotoisesti erilisten asioiden äärellä.

Nuorten mielenterveys- ja päihdetyö: Tutkittua tietoa kehittämistyon tueksi (NUMPA) -tutkimushankkeessa selvitettiin, mitä sosiaaliuolto voi tehdä nuorten tukemiseksi mielenterveys- ja päihdeongelmissa. Tavoitteena oli tutkia ja levittää tietoa sosiaaliuollossa ja matalan kynnyksen palveluissa käytössä olevista hyvistä käytännöistä ja vaikuttavista menetelmistä nuorten hyvinvoinnin tukemiseksi. Tutkimuksessa selvitettiin nuorten (15–29-vuotiaat) tuen tarpeita sekä esteitä oikea-aikaisen mielenterveys- ja päihdepalvelujen saamiselle. Lisäksi selvitettiin eri toimijoiden välisen yhteistyön ja työnjaon kehitystarpeita.

Tutkimuksen toteutti konsortio, joka koostui Nuorisotutkimusseuran, A-klinikkasäätiön, MIELI Suomen Mielenterveys ry:n ja Suomen Punaisen Ristin Nuorten turvatalojen tutkijoista. Hanke toteutettiin valtioneuvoston tutkimus- ja selvitystoiminnan (VN TEAS) rahoituksella maaliskuun 2021 ja lokakuun 2022 välillä.

Tutkimustulosten perusteella esitimme loppuraportissa (Pitkänen ym. 2022) viisi toimenpidesuosituskokonaisuutta. Ensimmäiseksi suositukseksi nostimme nuoruusiän erityistarpeiden huomioimisen palveluissa. Toiseksi suositimme, että nuorten palvelujen kynnyksen madaltaminen ymmärrettäisiin koko palveluprosessia koskevaksi ja kynnyksiä arvioitaisiin palvelukohtaisesti. Kolmanneksi painotamme kohtaamiseen tärkeyttä ja esitämme hyviä menetelmiä kohtaamisen tueksi. Neljäs toimenpidesuosituskokonaisuus koskee rakenteiden pysyvyyden varmistamista ja työntekijöiden monia-

laisen yhteistyön kehittämistä. Viimeiseksi suositamme osaamisen kehittämistä menetelmien käytössä ja arvioinnissa. Suositusten tarkempi listaus on esitetty tämän Policy Briefin lopussa.

Tutkimuksen aineisto ja menetelmät

Tutkimushankkeessa hyödynnettiin Nuorisotutkimusseurassa kerättyjä nuorisobarometri- (Berg & Myllyniemi 2021) ja koronatieonkeruuaineistoja sekä A-klinikkasäätiön hoito- ja rekisteritietoihin perustuvaa RIPE-tutkimusaineistoa (Pitkänen, Kaskela & Levola 2020), joiden avulla muodostettiin kuvaa nuorista palvelujen käyttäjinä. Lisäksi kerättiin uusia aineistoja, joita pohjustettiin hankkeen alussa järjestetyillä asiantuntija- ja tutkijaseminaareilla. Paikkakuntakohtaisia kokemuksia nuorten palveluista kartoitettiin kahdessa isossa kaupungissa, yhdessä pienessä kaupungissa ja yhdessä maalaiskunnassa, jotka sijaitsivat Pohjois-, Keski- ja Etelä-Suomessa. Näillä paikkakunnilla toteutettiin nuorten (n=30) ja työntekijöiden (n=48) sekä nuorten kanssa käytännössä työskentelevien henkilöiden (n=20) haastatteluja. Työntekijöiden menetelmien käyttöä kartoitettiin myös Webropol-kysellä. Valtakunnallista näkökulmaa nuorten kokemuksiin palveluntarpeesta ja saadusta avusta tutkittiin analysoimalla 700 Sekasinchat-keskustelua. Chat on tarkoitettu 12–29-vuotiaille nuorille ja nuorille aikuisille, ja heille vastaavat sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset sekä koulutetut vapaaehtoiset, joita on kaikkiaan yhteensä 1 400. Tutkijat saivat käyttöönsä ainoastaan ne keskustelut, joiden kohdalla sekä nuori että päivystäjä olivat antaneet luvan tutkimuskäyttöön.

Nuorten palveluissa kynnyksiä on arvioitava jatkuvasti

Palveluiden kynnyksiä on syytä tarkastella myös palveluun pääsyn jälkeen

Yksi tutkimuksen keskeisistä lähtökohdista oli tarkastella esteitä, joita nuorilla on oikea-aikaisen ja vaikuttavan tuen saamiseen. Tämä ohjasi tarkastelemaan matalan kynnyksen periaatetta ja sen toteutumista lähemmin. Palvelujen katsominen matalan kynnyksen kautta avaa palvelujen tilanteen nuorten näkökulmasta. Samalla se kiinnittää tutkimuksemme tulokset kokonaisuudeksi, joka pyrkii näkemään palveluntarjoajien erojen ja sektorirajojen yli.

Matalan kynnyksen ajatus on yksinkertaisimmillaan helpottaa palveluihin pääsyä. Käsitettä käytetään hyvin eri tavoin ja erilaisista palveluista. Tavallisimmin matalalla kyn-

nyksellä tarkoitetaan, että palvelujärjestelmän rakenteissa kynnystä palveluun pääsyyn madalletaan esimerkiksi poistamalla vaatimukset ajanvarauksista tai läheteistä. Tutkimuksemme pohjalta esitämme, että matala kynnys tulisi nähdä laajemmin niin, että se kattaa myös palveluihin pääsyä edeltävät ja tätä seuraavat kynnykset. Palveluihin sisään rakentuvia esteitä tulisi analysoida suhteessa 1) palveluihin hakeutumiseen, 2) palveluihin pääsemiseen, 3) palveluissa käymiseen, 4) palveluista hyötymiseen, 5) palveluiden vaihtamiseen ja 6) niihin palaamiseen. Ei riitä, että palvelun kynnys ylitetään kerran, vaan ovista on kuljettava lukuisia kertoja. Lisäksi palveluja täytyy monissa tapauksissa vaihtaa, jotta nuoret saavat apua tarvitsemiinsa haasteisiin. Seuraavassa esittelemme hankkeen tutkimustulokset edellä mainitun kuuden esteen kautta.

Palveluihin hakeutumisen ja pääsemisen kynnykset muodostuvat sekä rakenteista että peloista

Palveluihin pääsemistä edeltää *palveluihin hakeutuminen*, mikä sisältää nuorten näkökulmasta monenlaisia esteitä. Nuorilla on usein huonosti tietoa siitä, mistä ja miten apua pitäisi lähteä hakemaan. Lisäksi he tarvitsevat avun hakemiseen rohkaisua ja kannustusta. Sekasin-chatissa keskustelleet nuoret toivat esiin huoliaan siitä, että heidän ongelmansa eivät ole riittävän suuria, oikeanlaisia tai että palveluja ei ole lopulta saatavilla. Nuoret toivat esiin myös pelkojaan siitä, mitä seurauksia avun hakemisesta olisi heille itselleen ja heidän perheilleen. Vaikka apua haetaan entistä useammin, kokee moni nuori edelleen häpeää mielenterveys- ja päihdeongelmistaan, eikä niitä ole helppo tuoda esille. Palvelun sijainti liian keskeisellä ja näkyvällä paikalla voi paljastumisen pelon vuoksi muodostua esteeksi palveluun hakeutumiselle. Nuorille yhteydenotto on usein vaikeaa ja siksi palveluihin hakeutumiseen on tärkeää rakentaa useita kanavia (puhelin, chat, ajanvaraus netissä, sisään käveleminen).

Palveluihin pääsemisen ensimmäinen edellytys on, että palveluja on tarjolla. Tutkimuspaikkakunnilla työskentelevät informantit arvioivat nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluja olevan saatavilla ”tydyttävästi”. Heidän mukaansa mielenterveyspalvelut ovat ruuhkautuneet viime vuosina ja matalankin kynnyksen palveluiksi suunniteltuihin toimintoihin joudutaan jonottamaan. Työntekijät näkivät puutetta erityisesti matalan kynnyksen yksiköistä, kohtaamispaikoista ja päiväkeskuksista. Samoin päihdepalveluita ja päihdehuollon laitoshoidon pidettiin aliresursoituina. Myös tutkittujen nuorten näkökulmasta pääsy palveluihin tuntui vaikealta. Nuoret kertoivat muun muassa jonottamisesta, omatoimisuuden varaan jäämisestä ja ongelmien vähättelystä. Terveystieteiden palveluiden vaikea saatavuus muotoilee tutkimushankkeemme kysymyksen näin: millä menetelmillä, työmuodoilla ja minkälaisella yhteistyöllä sosiaalihuollossa on mahdollista auttaa ja tukea nuoria, joita ei voida ohjata eteenpäin?

Palveluissa käyminen edellyttää onnistunutta kohtaamista ja nuoresta kiinni pitämistä

Palveluissa käymisen näkökulmasta tärkeää on nuoresta kiinni pitäminen, mikä tarkoittaa hänen peräänsä soittamista ja joustamista sovittujen tapaamisten peruuntuessa. Kiinni pitäminen edellyttää myös onnistunutta kohtaamista, jolloin nuori kokee tulleen kuulluksi ja ymmärretyksi sekä pääsevänsä ratkomaan hänelle olennaista ongelmaa. Onnistunut kohtaaminen motivoi ja sitouttaa palvelussa käymiseen. Kohtaaminen nousee tutkimuksemme aineistoissa niin nuorten kuin työntekijöiden haastatteluissa keskeiseksi teemaksi. Nuorten kanssa työskentelevät toivat esiin työmenetelmiä, joita he käyttivät hyvän kohtaamisen tukena. Valtaosa näistä menetelmistä oli erilaisia vuorovaikutustekniikoita, jotka auttavat nuoren tilanteen ymmärtämisessä. Lisäksi hyväksi koetut menetelmät tuovat nuorelle uudenlaisia näkökulmia omaan tilanteeseensa, motivoivat sen työstämiseen ja voimaannuttavat häntä. Osa nuorista toi esille, että erilaiset pitkäkestoiset harjoitukset tai kotitehtävät toivat tunteen etenevästä prosessista ja jatkuvuudesta, mikä sai heidät palaamaan seuraavalle tapaamiskerralle.

Nuoret ja työntekijät olivat myös samaa mieltä siitä, että työntekijät tarvitsevat tietoa siitä, miten kohdata päihteitä käyttäviä nuoria. Nuoret kokivat, että heidät kohdataan usein ennakkoluuloisesti stereotyyppioihin nojaten ja suhtautuminen heihin muuttuu epäileväksi ja töykeäksi, jos he uskaltavat puhumaan päihteidenkäytöstään. Merkittävä palvelujärjestelmään sisään rakennettu ongelma on mielenterveysavun epäminen nuorilta, joilla todetaan päihdeongelma. Häpeän rinnalla nuoret siis kokevat erilaisia nöyryyksiä palveluissa. Mielenterveys- ja päihdeongelmien yhteen kietoutumisen tunnistavat sosiaalihuollon työntekijät kaipasivat ”yleismenetelmiä”, joita he voisivat hyödyntää riippumatta siitä, mitä ongelmia nuorella on.

Palveluista hyötymisen keskiössä nuoren kokonaisvaltainen tukeminen ja menetelmien joustava hyödyntäminen

Palveluista hyötyminen palautuu monilta osin kohtaamiseen, käytettyihin työmuotoihin ja työmenetelmiin. Nuori, joka tarvitsee apua mielenterveys- ja/tai päihdeongelmiinsa, ei mieti, saako hän sosiaalihuollon palveluista apua, tukea vai hoitoa. Palveluissa käymiseen sitoutunut nuori yrittää palveluiden avulla ratkoa ongelmiaan ja voida paremmin. Monesti tässä myös onnistutaan. Kun nuorilta kysytään, mikä heitä on auttanut, he eivät juurikaan nimeä ammattikuntia tai palvelusektoreita, vaan inhimillisen kohtaamisen jonkun turvallisen ja rinnalla kulkeneen aikuisen kanssa.

Kohtaamisen ja työskentelyn tueksi valittuja menetelmiä on käytettävä joustavasti nuoren tilanteeseen sopeuttaen. Monimutkaisiin ongelmiin tarvitaan samanaikaisesti monenlaisia työmenetelmiä ja -muotoja, ja joskus työntekijältä edellytetään nopeaa

reagointia uusiin tilanteisiin. Nuoren kuuleminen jatkuvasti sekä hänen mahdollisuutensa vaikuttaa käytettäviin työmenetelmiin ja -muotoihin on tärkeää. Työntekijöiden haastatteluissa selvisi, että menetelmien käyttöön ottaminen sosiaalihuollossa on osin sattumanvaraista ja käyttö paikoin epäjohdonmukaista. Työmenetelmien valintaa, koulutusta, ylläpitoa ja vaikuttavuuden arviointia varten tarvitaan sosiaalihuollon menetelmien valtakunnallista koordinoitua.

Palveluista hyötyminen edellyttää usein nuoren tilanteen kokonaisvaltaista haltuunottoa. Nuorten mielenterveys-, päihde- ja neuropsykiatriset ongelmat kietoutuvat vahvasti toisiinsa, minkä lisäksi ratkottavana on monesti erilaisia konkreettisia elämäntilanteisiin liittyviä kysymyksiä. Nuorten kokonaisvaltainen auttaminen vaatii yhteistyötä eri ammattilaisten ja palveluntarjoajien kanssa. Kokonaisvaltaisuuteen ja yhteistyöhön tähtäävään verkostotyöhön kaivattiin kuitenkin selkeämpää koordinoitua. Mielenterveyspalveluiden osalta ruuhkautuminen on johtanut siihen, että jopa sosiaalihuollon työntekijöiden on vaikeaa saada yhteyttä terveydenhuollon ammattilaisiin. Kun terveydenhuollon palveluita ei ole saatavilla, toivovat työntekijät käyttöönsä menetelmiä, joilla ongelmia pystyttäisiin käsittelemään sosiaalihuollon puolella.

Haasteistaan huolimatta moniammatillinen yhteistyö ja verkostotyö nähdään tärkeiksi työmuodoiksi. Haastatellut työntekijät työskentelivät osana laajaa verkostoa. Yhteistyötä helpotti samoissa tiloissa toimiminen, mutta myös videoyhteyksin toteutetut palaverit. Onnistunut yhteistyö tarkoitti matalaa yhteydenottokynnystä, asiakasta koskevan tiedon välittymistä ja molemminpuolista toisten työn tuntemista. Nuorten moninaiset tilanteet edellyttivät usein myös erilaisten työmuotojen yhdistämistä. Parhaimmillaan nuoren tilanne saatiin haltuun yhdistämällä esimerkiksi kunnan sosiaalityö ja järjestön tarjoama sosiaalinen kuntoutus. Nuoret tarvitsevat usein monenlaista samanaikaista kannattelua: säännöllisten sosiaalityöntekijän tai terveydenhuollon ammattilaisen tapaamisten ohella nuoret kokivat hyötyneensä tukihenkilöistä, jalkautuvista työmuodoista, matalan kynnyksen olohuoneista ja digitaalisista keskustelumahdollisuuksista. Nuorten haasteiden kokonaisvaltainen haltuun ottaminen näyttäytyy nuorille turvallisenä tilanteena, jossa he saattoivat keskittyä tasapainoisemman elämän rakentamiseen.

Monialaisen yhteistyön merkitys korostuu palveluista toiseen siirryttäessä

Myös *palveluiden vaihtaminen* edellyttää yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Haastatellut työntekijät kertoivat, että eri organisaatioiden alla toimivat palvelut eivät keskustele riittävästi keskenään. Tämä johtaa epäselviin palvelupolkuihin, asiakkaan edestakaiseen siirtelyyn ja jopa nuoren putoamiseen palvelujen ulkopuolelle. Monen toimijan samanaikainen työskentely nuoren kanssa voi osoittautua vaikeaksi nuoren päästyä terveydenhuollon piiriin. Nuoria koskevien tietojen jakautuminen eri toimijoiden tietokantoihin ja tietosuojakysymykset vaikeuttavat yhteistyötä, vaikka tiedonkulusta on

mahdollista sopia nuoren luvalla varsin joustavastikin. Lisäksi täysi-ikäistyminen tarkoittaa usein siirtymistä palveluista toisiin. Näiden kriittisten siirtymien varmistaminen edellyttää erityistä huomiota.

Nuorten näkökulmasta ongelmat palveluiden vaihtamisessa olivat toisinaan katastrofaalisia: palvelujen väliin jääminen saattoi pudottaa jo apua saaneen nuoren takaisin pohjalle, saada nuoren keskeyttämään opintonsa, johtaa itsetuhoiseen käyttäytymiseen ja viedä vuosia nuoruudesta. Nuoren saattaminen palvelusta toiseen ja tukeminen ennen uuden asiakassuhteen alkamista ovat vastuita, joiden jakautumisen tulee olla selvää palvelujen tarjoajien kesken.

Yhteistyö eri toimijoiden välillä on monesti tarpeen ja välttämätöntäkin onnistuneen tuen tarjoamiseksi nuorelle. Olisikin tärkeää tunnistaa, että eri toimijoiden tarjoamat palvelut ovat usein toisiaan tukevia ja täydentäviä, eivät toisilleen vaihtoehtoisia tai kilpailevia.

Asiakassuhteita myös lopetetaan ja joskus niitä pitää solmia uudelleen. *Palveluihin palaaminen* ei sekään ole itsestään selvää, joten esteiden kartoittaminen on aloitettava palveluihin hakeutumiseen liittyvistä esteistä. Palaamisen esteitä ovat erityisesti erilaiset epäonnistumiset kohtaamisessa.

Sosiaalihuollon mahdollisuudet auttaa nuoria mielenterveys- ja päihdeongelmissa ovat hyvät ja niiden kehittäminen edelleen on tärkeää

Tilanteessa, jossa nuoret tarvitsevat apua mielenterveys- ja/tai päihdeongelmiinsa eikä heitä voi ohjata terveydenhuollon palveluihin, voi sosiaalihuolto tehdä paljonkin. Keskiössä on onnistunut inhimillinen kohtaaminen, jota tukevat monet työmenetelmät ja -muodot. Vaikka sosiaalihuollon puolella ei käytetä sanaa "hoito" kuvaamaan tarjottua apua, kokevat nuoret kuitenkin usein saaneensa monenlaista helpotusta tilanteeseensa kunnan ja järjestöjen tarjoamista sosiaalipalveluista. Nuoret ovat saaneet paremman otteen omasta elämästään ja näkevät tulevaisuutensa valoisampana.

Tutkimuksemme tulokset koskevat suomalaista palvelujärjestelmää ja osin myös kulttuurisia kysymyksiä erityisesti palveluihin tukeutumiseen liittyen. Yleisemmät tutkimustulokset nuorten auttamisen periaatteista ja kipupisteistä ovat linjassa myös kansainvälisten tutkimusten kanssa. Muun muassa sosiaalinen verkostotutkimus osoitti Kanadassa nuorten yhtäaikaisen mielenterveys- ja päihdepalvelujen tarpeen ja sen, miten palvelut eivät ole kyenneet tilanteeseen vastaamaan (McGihon ym. 2018). Kanadassa jatkettiin tutkimusta ja kehittämistyötä, missä nuoria on osallistettu toimijoiksi (Henderson ym. 2018) ja yhden luokun matalan kynnyksen palvelut todettu keskeisiksi kehittämisen kohteiksi (Henderson ym. 2019). Hawken ym. (2020) kirjallisuuskatsauksen

perusteella nuorten äänen kuuleminen palvelurakenteen eri vaiheissa on keskeistä, jotta palveluista saadaan nuoriystävällisempiä. Nuorten kuunteleminen ja heidän kokemustensa peilaaminen työntekijöiden näkökulmiin ovat olleet tämän tutkimuksen lähtökohta, johon tuloksemme ja suosituksemme pohjaavat.

Johdonmukaisuutta ja joustavuutta

Ehyt ja sujuvasti toimiva palvelukokonaisuus edellyttää hyvää johtamista sekä nuorten tarpeiden ja saatavilla olevien palvelujen tuntemista. Ammattilaisten keskinäistä yhteistyötä sujuvoittaa merkittävästi yhteistyökumppanin työn ja toimintalogiikan tunteminen. Parhaimmillaan yhteistyötä tukevat sovitut yhteiset työskentelyrakenteet, kuten työryhmät ja kokouskäytännöt, sekä yhteiset työmenetelmät. On myös olennaista tunnistaa eri toimijoiden erilaiset mahdollisuudet käyttää aikaa asiakassuhteisiin. Esimerkiksi järjestöt käyttävät usein sellaisia työmuotoja ja menetelmiä, jotka auttavat rakentamaan luottamuksellisen kontaktin nuoreen.

Tulevaisuudessa digitaalisten työvälineiden ja taitojen merkitys kasvaa nuorten tavoittamisessa ja palvelujen tarjoamisessa. Digitaalinen osaaminen nuorille suunnatussa sosiaalityössä tarkoittaa, että sosiaalityön ammattilaiset ymmärtävät verkon ilmiöitä ja vaikutuksia nuorten arkeen ja hyvinvointiin, hyödyntävät nuorille helppokäyttöisiä ja turvallisia digitaalisia työmuotoja ja menetelmiä kehittäen niitä sosiaalipalveluissa sekä tukevat nuoria digitalisaation tuomissa muutoksissa.

Nuorten palvelujen kynnyksiin liittyvien tulosten ja suositusten lisäksi olemme laatineet suosituksia, jotka kohdistuvat palvelujärjestelmän kehittämiseen, koulutuksen ja osaamisen edistämiseen, vaikuttavuuden arviointiin, digitalisaatioon ja yhteistyöhön järjestösektorin kanssa. Taulukko 1 sisältää toimenpidesuosituksen otsikot, joiden tarkemmat sisällöt löytyvät NUMPA-tutkimushankkeen loppuraportista (Pitkänen ym. 2022).

Taulukko 1. Raportissa esitetyt suositukset ja toimenpide-ehdotukset.

<p>Palvelujen perustaksi nuorten erityiset tarpeet</p> <ul style="list-style-type: none"> Tukea siirtymävaiheisiin Huolehdittava tuen riittävästä intensiivisyydestä, kiinnipitämisestä ja joustavuudesta
<p>Matalaa kynnystä on luotava jatkuvasti ja monitahoisesti</p> <ul style="list-style-type: none"> Kynnyksiä on arvioitava palvelukohtaisesti Kynnyksiä on tarkasteltava yksittäisen nuoren näkökulmasta Kynnyksiä on madallettava senkin jälkeen, kun nuori on tullut vastaanotolle tai mukaan toimintaan Kynnyksiä on madallettava hyödyntämällä yhteistyötä kolmannen sektorin ja digitaalisten palvelujen kanssa
<p>Menetelmät tukemaan kohtaamista, joustavuutta ja kokonaisvaltaisuutta</p> <ul style="list-style-type: none"> Kohtaaminen kuuluu keskiöön Monipuolinen menetelmäkokonaisuus tukee kohtaamisen joustavuutta Hyvällä johtamisella luodaan kokonaisvaltainen, työn ja nuoren tarpeisiin vastaava menetelmäkokonaisuus Menetelmiä kehitettävä yhteistyössä yli hallintorajojen
<p>Rakenteiden pysyvyys tukee nuorta ja työntekijöiden monialaista yhteistyötä</p> <ul style="list-style-type: none"> Yhteisillä työskentelyrakenteilla turvataan palvelujen jatkuvuus ja työmenetelmien käytön tuki Nuorten palveluissa on kiinnitettävä huomiota palveluohjaukseen ja -koordinaatioon Nuoren samanaikaisen tukemisen edellytyksiä mielenterveys- ja päihdepalveluissa tulee parantaa Matalan kynnyksen digitaalisista palveluista on kehitettävä palvelupolkuja muihin digitaalisiin ja kasvokkaihin palveluihin
<p>Osaamisen kehittäminen tukee menetelmien johdonmukaista käyttöä ja vaikutusten arviointia</p> <ul style="list-style-type: none"> Sosiaalihuollon mielenterveys- ja päihdeosaamista vahvistettava suunnitelmallisesti Kohtaamista tukevaa digitaalista osaamista on vahvistettava Sosiaalihuollon menetelmien käyttöönottoa ja tuontia Suomeen tuettava valtakunnallisesti Kriittisyyttä ja suunnitelmallisuutta vaikuttavuuden arviointiin
<p>Jatkotutkimusaiheita</p> <ul style="list-style-type: none"> Sosiaalihuollon menetelmiin kohdistuvaa tutkimusta on tehtävä pitkäjänteisesti Hallinnonalat ylittävän toiminnan tutkimusta ja kehittämistä on nivottava yhteen Vähemmistöjen tukemisessa tarvitaan osaamista ja aktiivista otetta

Lopuksi tutkimusryhmä haluaa esittää sydämelliset kiitokset kaikille niille rohkeille ja siukkaille nuorille, jotka haastatteluissa kuvasivat tutkijoille elämäntilanteitaan ja kertoivat omakohtaisista kokemuksistaan palveluista. Samoin lämpimät kiitokset kaikille niille nuorille ja Sekasin-chatissä päivystäneille, jotka ovat antaneet meille luvan tutkia heidän keskustelujaan! Kiitokset myös työntekijöille, jotka ovat antaneet valjastaa asiantuntemuksensa tutkimustiedoksi tutkimushaastattelujen ja asiantuntijatapaamisten kautta.

Lisälukemista

Berg, P. & Myllyniemi, S. (2021). Palvelu pelaa! Nuorisobarometri 2020. Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 232, Valtion nuorisoneuvoston julkaisuja 67. Helsinki: Hansaprint. <https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2021/03/nuorisobarometri-2020-web-1.pdf>

Hawke, L.D., Mehra, K. Settipani, C. ym. (2019). What makes mental health and substance use services youth friendly? A scoping review of literature. *BMC Health Services Research* 19:257. <https://doi.org/10.1186/s12913-019-4066-5>

Henderson, J.L., Hawke, L.D. & Relihan, J. (2018). Youth engagement in the YouthCan IMPACT trial. *CMAJ* 190 (Suppl 1): S10-S12. doi: 10.1503/cmaj.180328

Henderson, J., Hess, M., Mehra, K. & Hawke, L.D. (2019). From Planning to Implementation of the YouthCan IMPACT Project: a Formative Evaluation. *The Journal of Behavioral Health Services & Research* (47): 216–229. <https://doi.org/10.1007/s11414-019-09658-4>

McGihon, R. Hawke, L.D., Chaim, G. & Henderson, J. (2018). Cross-sectoral integration in youth-focused health and social services in Canada: a social network analysis. *BMC Health Services Research* 18:901. <https://doi.org/10.1186/s12913-018-3742-1>

Mäkilä, A., Jurvanen, S., Helfer, A., Huhta, H. & Pitkänen, T. (2022). Polkuja päihdepalveluihin. Selvitys päihdepalveluiden saatavuudesta ensimmäisellä hakukerralla. Päihdeasiamiestoiminta. https://ehyt.fi/wp-content/uploads/2022/04/polkuja-paihdepalveluihin_verkko.pdf

Pitkänen, T., Kaskela, T & Levola, J. (2020). Mortality of treatment-seeking men and women with alcohol, opioid or other substance use disorders – a register-based follow-up study. *Addictive Behaviors*. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2020.106330>

Pitkänen, T., Tourunen, J., Huhta, H., Kaskela, T., Takala, J., Helfer, A., Jurvanen, S., Laine, R., Larivaara M. & Suurpää, L. (2022). Nuorten mielenterveyden tukeminen sosiaalihuollossa ja matalan kynnyksen toiminnassa: Työntekijöiden ja nuorten näkemyksiä tarpeista ja toimintatavoista. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2022:65. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-169-8>

Lisätietoja:

Helena Huhta (VTT) Nuorisotutkimusseuran tutkija. Hän on tutkinut aiemmin mm. etnisyyden merkityksiä vankilan sosiaalisessa arjessa sekä työn ja koulutuksen ulkopuolella olevia nuoria. Lisätietoja: helena.huhta@nuorisotutkimus.fi

Jouni Tourunen (dosentti, YTT) A-klinikkasäätiön tutkimuspäällikkö. Tourusella on laaja kokemus päihdeiden käytön ja päihdehoidon tutkimuksesta, erityisesti päihdekuntoutuksesta vankeuden yhteydessä. Lisätietoja: jouni.tourunen@a-klinikka.fi

Tuuli Pitkänen (dosentti, FT, VTL) Nuorisotutkimusseuran tutkimuspäällikkö ja NUMPA-hankkeen johtaja. Pitkäsellä on pitkäaikaista kokemusta päihdehoidon, mielenterveysongelmien ja psykososiaalisen toimintakyvyn tutkimisesta ja muutosten arvioimisesta. Lisätietoja: tuuli.pitkanen@nuorisotutkimus.fi

Nuorten mielenterveys- ja päihdetyö, tutkittua tietoa kehittämistyön tueksi -hanke on toteutettu osana valtioneuvoston vuoden 2021 selvitys- ja tutkimussuunnitelman toimeenpanoa.

Hankkeen ohjausryhmän puheenjohtaja:

Erityisasiantuntija Riina-Maria Leskelä

Sosiaali- ja terveysministeriö, riina-maria.leskelä@gov.fi

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta
Statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet